

Nr 6.

Av herr **Åqvist**, *angående vissa frågor, berörande kustartilleriets ställning inom försvarsorganisationen.*

Under det pågående kriget har det visat sig och det har ofta omvittnats av militär sakkunskap, att kustartilleriet varit av mycket stor betydelse för vissa av de stridande, vilka i likhet med vårt land ha vidsträckta kuster att försvara. Även relativt svagt rustade länder ha tack vare sitt kustartilleri kunnat vålla fienden synnerligen avsevärt avbräck. Det finns tydligen all anledning för ett land som Sverige att i görligaste mån stärka kustartilleriet. Som ett led i detta arbete påkalla nedan behandlade spörsmål uppmärksamhet.

Det kan ifrågasättas om den ställning, kustartilleriet för närvarande intager inom den svenska försvarsorganisationen, är i allo lämplig. Vapnets uppgifter i riksförsvaret äro icke endast knutna till marinen. För lösande av den stora uppgiften att försvara rikets kuster kräves ett intimt samarbete även med armén. Denna omständighet talar för att vapnet ges en mera självständig ställning i försvarssystemet än det för närvarande innehar. Den radikalaste lösningen vore ett särskiljande av flottan och kustartilleriet från varandra och kustartilleriets inordnande i riksförsvaret såsom en särskild försvarsgren. Det kan emellertid icke förnekas, att tidpunkten för en sådan genomgripande förändring icke just nu är den lämpligaste. Den omorganisation av vårt lands försvarskrafter, som erfarenheterna från det nu pågående kriget kan giva anledning till, torde nämligen kunna förutsättas komma att bliva av genomgripande art, och det torde vara ändamålsenligast att behandla frågan om kustartilleriets eventuella inordnande i försvarsorganisationen såsom självständig försvarsgren i samband med en allmän och genomgripande reform av försvarets organisation.

I avvaktan på en dylik reform, som i sinom tid kan föranledas av erfarenheterna från det nu pågående kriget, är det vidare av vikt, att kustartilleriets inflytande vid avgörandet av frågor, som beröra vapnet, i väsentlig grad ökas. För att belysa nuvarande förhållanden härutinnan, vilka häröra ur 1936 års försvarsorganisation, kan anföras följande.

I sjöförsvarets kommandoexpedition tjänstgör en kompaniofficer ur kustartilleriet. Denne intager inom expeditionen en underordnad ställning, och har ingen som helst möjlighet att företräda kustartilleriet inför statsrådet, då all föredragning sker av den såsom kommandochef tjänstgörande officeren ur flottan.

Inom försvarsstaben skall, enligt 1936 års försvarsbeslut, på marinoperationsavdelningen tjänstgöra en kompaniofficer ur kustartilleriet. Såsom chef

för nämnda avdelning och därmed föredragande inför försvarsstabschefen tjänstgör en sjöofficer.

Inom marinstaben tjänstgör på operationsavdelningen en kompaniofficer ur kustartilleriet. Såsom chef för operationsavdelningen och därmed föredragande inför chefen för marinstaben tjänstgör en sjöofficer. Chefen för marinstaben, som inför chefen för marinen föredrager de ärenden rörande kustartilleriet, som handläggas inom marinstaben, är också sjöofficer.

Inom marinförvaltningen tjänstgöra fyra kompaniofficerare ur kustartilleriet, varav tre på artilleriavdelningen och en på minavdelningen. Såsom chefer för dessa avdelningar och därmed föredragande inom ämbetsverket tjänstgöra sjöofficerare. Jämväl ämbetsverkets chef är sjöofficer.

Chefen för kustartilleriet, som lyder närmast under chefen för marinen, handlägger ärenden rörande kustartilleriets personal och utbildning, i de avseenden dessa ärenden skola avgöras av chefen för marinen, såsom organ åt denne. Chefen för kustartilleriet är därjämte inspektör i vad avser kustartilleriets materiel.

Det framgår av ovanstående redogörelse, att i samtliga högre instanser, där ärenden rörande kustartilleriet avgöras, kustartilleriofficerare endast intaga underordnade platser och att ärendena föredragas eller avgöras av sjöofficerare. Chefen för kustartilleriet själv äger icke att inför de högsta myndigheterna — chefen för försvarsdepartementet och överbefälhavaren — föredraga kustartilleriet berörande ärenden. Frågor av s. k. »operativ» art — t. ex. behov och anskaffning av samt anordnande av nya batterier m. m. — handläggas inför chefen för marinen — själv sjöofficer — av chefen för marinstaben, som också är sjöofficer.

En ordning, sådan som den ovan beskrivna, är ur många synpunkter icke lämplig. Frågor, som beröra vapnets utveckling, användning m. m., i främsta rummet beredas, föredragas och avgöras av personal tillhörande ett annat vapen, vilken i mindre grad än kustartilleriets egen personal besitter härför erforderlig sakkunskap. Det är fara värt att det på personalen vid kustartilleriet verkar deprimerande, att frågor rörande vapnet, dess personal, dess materiel och livsintressen överhuvud taget, handläggas och avgöras av personal tillhörande ett annat vapen.

I anslutning till det anförda framhåller jag som önskvärt, att frågan om kustartilleriets ställning inom försvarsorganisationen snarast gives en sådan lösning, att sådana oformligheter, som de ovan påtalade, i möjligaste mån undanröjas. Det måste ur riksförsvarets synpunkt vara angeläget, att vid avgörande av frågor berörande kustartilleriet jämväl detta vapens personal i olika instanser får framlägga sina synpunkter. Till undanröjande av de allvarligaste bristerna i nu förevarande avseenden tarvas närmast följande.

En regimentsofficersbefattning ur kustartilleriet inrättas i sjöförsvarets kommandoexpedition, där denne befattningshavare bör få ställningen såsom souschef med åliggande att inför chefen för försvarsdepartementet föredraga kustartilleriet berörande frågor.

Inom försvarsstaben inrättas en kustartilleriavdelning med en regements-

officer såsom chef och föredragande inför chefen för försvarsstaben. Jag hänvisar till att inom staben redan finnes en luftförsvarsavdelning, som handlägger samtliga ärenden rörande landets luftförsvär.

Inom marinförvaltningen inrättas en kustartilleriavdelning under en regementsofficer såsom avdelningschef och föredragande inom ämbetsverket. Denna avdelning bör inom marinförvaltningen centralt sammanhålla kustartilleriets materielfrågor, vilket dock icke utesluter, att t. ex. anskaffning av materiel alltefter sin art sker genom försorg av annan avdelning inom ämbetsverket.

Vad slutligen angår chefen för kustartilleriet bör han tillförsäkras rätt att förutom inför chefen för marinen även inför överbefälhavaren och chefen för försvarsdepartementet föredraga *alla* vapnet berörande ärenden.

Med återopande av vad härovan anförts tillåter jag mig hemställa,

att inom sjöförsvarets kommandoexpedition inrättas en regementsofficersbefattning ur kustartilleriet och att denne befattningshavare får ställning såsom souschef med åliggande att inför chefen för försvarsdepartementet föredraga kustartilleriet berörande frågor,

att inom försvarsstaben inrättas en kustartilleriavdelning med en regementsofficer såsom chef och föredragande inför chefen för försvarsstaben,

att inom marinförvaltningen inrättas en kustartilleriavdelning under en regementsofficer såsom avdelningschef och föredragande inom ämbetsverket och att denna avdelning bör inom marinförvaltningen centralt sammanhålla kustartilleriets materielfrågor och

att chefen för kustartilleriet erhåller befogenheter att såväl inför överbefälhavaren som för chefen för försvarsdepartementet föredraga *alla* vapnet berörande ärenden.

Stockholm den 16 januari 1941.

Ernst Åqvist.
